

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2016-2017

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
1.3. Departamentul	DEPARTAMENTUL DE ISTORIE, ARHEOLOGIE ȘI MUZEOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ARHEOLOGIE SOCIALĂ ȘI FUNERARĂ		2.2. Cod disciplină	I.3102			
2.3. Titularul activității de curs	Conf. Dr. Mihai Gligor						
2.4. Titularul activității de seminar	Drd. Alina Bințișan						
2.5. Anul de studiu	III	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					10
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					23
Tutoriat					10
Examinări					2
Alte activități					

3.7 Total ore studiu individual	69
3.8 Total ore din planul de învățământ	56
3.9 Total ore pe semestru	125
3.10 Numărul de credite	5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Preistorie, Introducere în arheologie
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală, hărți, laptop, videoproiector, ppt
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	Sală, laboratoare de specialitate, laptop, videoproiector, ppt

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Competențe teoretice, operaționale și creatoare vizând conceptele, metodologia, problematica și conținuturile actuale din domeniul Istorie. Studiul și cercetarea interdisciplinară, utilizarea corectă a conceptelor domeniului de bază și ale domeniilor conexe. Competențe de lectură activă și interpretare critică specifice studiului avizat. Competențe de autoevaluare, disponibilitate pentru formarea continuă în sens interdisciplinar. Stăpânirea limbajului de specialitate și capacitatea de a comunica audienței de specialiști și nespecialiști rezultatele proiectelor, motivația deciziilor, concluziile evaluărilor, direcțiile acțiunilor viitoare.
Competențe transversale	CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă CT3. Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Înșușirea de competențe privind: obiectul de studiu, evoluția și dezvoltarea arheologiei funerare; impactul științelor exacte asupra metodelor de cercetare în arheologia funerară; principalele descoperiri arheologice cu caracter funerar;
7.2 Obiectivele specifice	Înșușirea de competențe privind: tehnicile de cercetare utilizate în arheologia socială și funerară; metodologia de cercetare osteoarheologică;

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
C1. Arheologia funerară. Studiul comportamentului uman legat de moarte din perspectivă arheologică. Terminologie, concepte specifice.	Expunere, conversație, PPT	2
C2. Practici mortuare și monumente funerare	Expunere, conversație, PPT	2
C3. Rituri și ritualuri funerare. Inhumarea și cremația în preistorie. Tratarea corpurilor.	Expunere, conversație, PPT	2
C4. Necropolele. Planimetrie, caracteristici.	Expunere, conversație, PPT	2
C5. Morminte izolate și morminte în cadrul așezărilor.	Expunere, conversație, PPT	2
C6. Inventarul funerar. Statutul social al decedaților.	Expunere, conversație, PPT	2
C7. Cultul strămoșilor și „semnele” de aducere aminte.	Expunere, conversație, PPT	2
C8. Arheologia conflictelor în preistorie.	Expunere, conversație, PPT	2
C9. Siturile ceremoniale și practicile sacrificiale.	Expunere, conversație, PPT	2
C10. Fenomenul înmormântărilor tumulare.	Expunere, conversație, PPT	2
C11. Arheologia funerară în epoca fierului.	Expunere, conversație, PPT	2
C12. Practicile funerare în epoca romană.	Expunere, conversație, PPT	2
C13. Demografia arheologică. Structura populației. Organizarea socială	Expunere, conversație,	2

	PPT	
C14. Familia și gospodăria acesteia (locuința și anexele). Dovezi arheologice privind migrația.	Expunere, conversație, PPT	

Bibliografie

- Bernabò Brea, M., Mazziere, P., Micheli, R. (2010): *People, dogs and wild game: evidence of human-animal relations from Middle Neolithic burials and personal ornaments in northern Italy*, in Documenta Praehistorica, XXXVII, p. 125-146.
- Bicbaev, V. (2010): *The Copper Age Cemetery of Giurgiulești*, in D. W. Anthony, J. Chi (Eds.), *The Lost World of Old Europe. The Danube Valley, 5000-3500 BC*, Princeton University Press, p. 212-225.
- Bistáková A., Pažinová N. (2010): *(Un)Usual Neolithic and Early Eneolithic mortuary practices in the area of the North Carpathian Basin*, in Documenta Praehistorica, XXXVII, p. 147-160.
- Bondár M., Raczky P. (Eds.) (2009): *The Copper Age cemetery of Budakalász*, Budapest.
- Bonogofsky, M. (Eds.) (2006): *Skull Collection, Modification and Decoration*, Archaeopress, BAR International Series, 1539.
- Borić D., Raičević J., Stefanović S. (2009): *Mesolithic cremations as elements of secondary mortuary rites at Vlasac (Serbia)*, in Documenta Praehistorica, XXXVI, 247-282.
- Carvalho, A.F., Gonçalves, D., Granja, R., Petchey F. (2012): *Algar do Bom Santo: A Middle Neolithic Necropolis in Portuguese Estremadura*, in J. F. Gibaja, A. F. Carvalho, Ph. Chambon (Eds.), *Funerary Practices in the Iberian Peninsula from the Mesolithic to the Chalcolithic*, Archaeopress, BAR International Series 2417, p. 77-90.
- Chamberlaine, A. (2006): *Demography in archaeology*, Cambridge University Press.
- Crubézy, E. (2000): *L'étude des sépultures ou du monde des morts au monde des vivants. Anthropobiologie, archéologie funéraire et anthropologie de terrain*, in E. Crubézy, E. Lorans, C. Masset, F. Perrin, L. Tranoy (Eds.), *L'Archéologie funéraire*, Errance, Paris, p. 8-54.
- Duday, H. (2009): *The Archaeology of the Dead. Lectures in Archaeoethnology*, Oxbow Books, Oxford.
- Gatto E. (2007): *La crémation parmi les pratiques funéraires du Néolithique récent-final en France. Méthodes d'étude et analyse de sites*, in Bulletins et mémoires de la Société d'Anthropologie de Paris, 19(3-4), p. 195-220.
- Gligor, M. (2012): *Methodological Aspects Concerning the Contribution of Paleoanthropology and Bioarchaeological Techniques on Reconstructing the Prehistoric Human Past*, in Terra Sebus, 4, p. 87-101.
- Guilaine, J., Zammit, J. (2005): *The Origins of War. Violence in Prehistory*, Blackwell Publishing, Oxford.
- Higham, T., Chapman, J., Slavchev, V., Gaydarska, B., Honch, N., Yordanov, Y., Dimitrova, B. (2007): *New perspectives on the Varna cemetery (Bulgaria) – AMS dates and social implications*, in Antiquity, 81, p. 640-651.
- Jon, J. (2011): *Status of Spondylus Artifacts within the LBK Grave Goods*, in Fotis Ifantidis, Marianna Nikolaidou (Eds.), *Spondylus in Prehistory. New data and approaches. Contributions to the archaeology of shell technologies*, Oxford, Archaeopress, BAR International Series 2216, p. 39-45.
- Jeunesse, Ch. (1997): *Pratiques funéraires au néolithique ancien. Sépultures et nécropoles danubiennes (5500-4900 av. J.-C.)*, Paris.
- Karali, L., Gkioni M. (2006): *Burial practices in neolithic Greece: the case of tumuli*, in L. Šmejda (Ed.), *Archaeology of Burial Mounds*, Plzeň, p. 70-77.
- Kyparissi-Apostolika, N. (2005): *Tracing symbols of life and symbols of death in Neolithic archaeological context*, in Documenta Praehistorica, XXXII, p. 132-144.
- Lazăr, C., Andreescu, R., Ignat Th., Florea M., Astaloș, C. (2008): *The Eneolithic Cemetery from Sultana-Malu Roșu (Călărași county, Romania)*, in Studii de Preistorie, 5, p. 131-152.
- Lichter, C. (2001): *Untersuchungen zu den Bestattungssitten des Südosteuropäischen Neolithikums und Chalkolithikums*, Heidelberg.
- Masset C. (1993): *Les dolmens. Sociétés néolithiques et pratiques funéraires*, Ed. Errance, Paris.
- Roberts, Ch., Manchester, K. (2005): *The Archaeology of disease*, The History Press.
- Schulting, R., Fibiger, L. (Eds.) (2012): *Sticks, stones and broken bones, Neolithic violence in European perspective*, Oxford University Press, Oxford.
- Slavchev, V. (2010): *The Varna Eneolithic Cemetery in the Context of the Late Copper Age in the East Balkans*. D. W. Anthony, J. Chi (Eds.), *The Lost World of Old Europe. The Danube Valley, 5000-3500 BC*, Princeton University Press, p. 192-211.
- Zvelebil, M., Pettitt, P. (2012): *Biosocial archaeology of the Early Neolithic: Synthetic analyses of a human skeletal population from the LBK cemetery of Vedrovice, Czech Republic*, in Journal of Anthropological Archaeology, DOI:10.1016/j.jaa.2012.01.011.

8.2 Seminar

1. Bioarheologia. Osteoarheologia. Arheotanologia. Forensic Archaeology.	Lab. antropologie fizică	2
2. Estimarea sexului, vârstei, relațiilor de rudenie a populațiilor preistorice.	Lab. antropologie fizică	2
3. Tehnici de excavare și înregistrare a resturilor osoase umane.	Expunere, conversație, PPT	2
4. Identitate și memorie socială prin moarte.	Expunere, conversație, PPT	2
5. Analizele de izotopi stabili (stronțiu, oxigen).	Expunere, conversație, PPT	2

6. Canibalismul și antropofagia în preistorie. Studiu de caz Herxheim (LBK)	Expunere, conversație, PPT	2
7. Descărnarea în preistorie. Analogii etnoarheologice.	Expunere, conversație, PPT	2
8. Trepanația. Dovezi arheologice și osteologice. Interpretări	Expunere, conversație, PPT	2
9. Morminte multiple. Inmormântări secundare. Osuare.	Expunere, conversație, PPT	2
10. Trauma în preistorie. Conflicte interpersonale.	Expunere, conversație, PPT	2
11. Evidențe ale sacrificiilor umane. Studiu de caz: Civilizația Moche.	Expunere, conversație, PPT	2
12. Societatea și relațiile sociale în epoca metalelor. Chiefdom.	Expunere, conversație, PPT	2
13. Estimarea densității populației în preistorie. Dezvoltarea așezărilor și încetarea locuirii. Cauze, explicații. Modele de cercetare.	Expunere, conversație, PPT	2
14. Funcționarea instituțiilor în antichitate. Surse scrise și dovezi arheologice	Expunere, conversație, PPT	2

Bibliografie

- Arnott, R., Finger, S., Smith, C.U.M. (Eds.) (2003): *Trepanation. History, Discovery, Theory*, Swets & Zeitlinger B.V., Lisse
- Boulestin, B., Zeeb-Lanz, A., Jeunesse, C., Haack, F., Arbogast, R. M., Denaire, A. (2009): *Mass cannibalism in the Linear Pottery Culture at Herxheim (Palatinate, Germany)*, in *Antiquity*, 83(322), p. 968-982.
- Buikstra, J., Beck, L. (2006): *Bioarchaeology*, Elsevier.
- Dawson, L., Levy, T. E., Smith, P. (2003): *Evidence of Interpersonal Violence at the Chalcolithic Village of Siqim (Israel)*, in *International Journal of Osteoarchaeology*, 13, p. 115–119.
- Gligor, M. (2010): *Funerary discoveries in neolithic settlement from Alba Iulia-Lumea Nouă (Romania). Multiple burial or ritual centre?*, in *Transylvanian Review*, XIX, suppl. no. 5:1, p. 233-250.
- Gligor, M., Roșu, M., Panaitescu, V. (2012): *Bioarchaeological Inferences from Neolithic Human Remains at Alba Iulia-Lumea Nouă (Romania)*, in R. Kogălniceanu, R. Curcă, M. Gligor, S. Straton (Eds), „*Homines, Funera, Astra*”. *Proceedings of the International Symposium on Funerary Anthropology. 5-8 June 2011, '1 Decembrie 1918' University (Alba Iulia, Romania)*, Oxford, Archaeopress, BAR International Series 2410, p. 57-70.
- Gligor, M., McLeod, K. (2015): *Disposal of the dead. Uncommon mortuary practices from Alba Iulia-Lumea Nouă 2003 excavation*, în R. Kogălniceanu, M. Gligor, R. Curcă, S. Straton (Eds), „*Homines, Funera, Astra 2*”. *Life beyond death in ancient times. Proceedings of the International Symposium on Funerary Anthropology. 23-26 September 2012, '1 Decembrie 1918' University (Alba Iulia, Romania)*, Oxford, Archaeopress, 25-41.
- Hunter, J., Cox, M. (2005): *Forensic Archaeology: Advances in Theory and Practice*, Routledge, London and New York.
- Katzenberg, M.A., Saunders, S.R. (2008): *Biological Anthropology of the Human Skeleton*, Second Edition, New Jersey, Wiley-Liss.
- Lewis M. (2007): *The Bioarchaeology of Children*, Cambridge University Press.
- Lillie, M.C., Richards, M.P. (2000): *Stable Isotope Analysis and Dental Evidence of Diet at the Mesolithic–Neolithic Transition in Ukraine*, in *Journal of Archaeological Science*, 27(10), p. 965-972.
- Lorkiewicz, W., Stolarczyk, H., Smiszkiwicz-Skwarska, A., Zadzińska, E. (2005): *An Interesting Case of Prehistoric Trepanation from Poland: Re-evaluation of the Skull from the Franki Suchodolskie Site*, in *International Journal of Osteoarchaeology*, 15, p. 115–123.
- Makkay, J. (2000): *An early war. The Late Neolithic mass grave from Esztergályhorváti*, Budapest.
- Mays, S. (2010): *The Archaeology of Human Bones*, Routledge, London and New York.
- McMahon, A., Sołtysiak, A., Weber, J. (2011): *Late Chalcolithic mass graves at Tell Brak, Syria, and violent conflict during the growth of early city-states*, in *Journal of Field Archaeology*, 36(3), p. 201-220.
- Meyer, C., Brandt, G., Haak, W., Ganslmeier, R.A., Meller, H., Alt, K.W. (2009): *The Eulau eulogy: Bioarchaeological interpretation of lethal violence in Corded Ware multiple burials from Saxony-Anhalt, Germany*, in *Journal of Anthropological Archaeology*, 28(4), p. 412-423.
- Orschiedt, J., Häußler, A. M., Haidle, M. N., Alt, K. W., Buitrago-Téllez, C. H. (2003): *Survival of a Multiple Skull Trauma: the Case of an Early Neolithic Individual from the LBK Enclosure at Herxheim (Southwest Germany)*, in *International Journal of Osteoarchaeology*, 13, p. 375–383.
- Orschiedt, J., Haidle, M. N. (2007): *The LBK Enclosure at Herxheim: Theatre of War or Ritual Centre? References from Osteoarchaeological Investigations*, in T. Pollard, I. Banks (Eds.), *War and Sacrifice. Studies in the Archaeology of Conflict*, Leiden–Boston, p. 153–167.
- Panaitescu, V., Roșu, M., Gligor, M., Matei, L., Sârbu, A. (2008): *Cranial fractures identified in a late Neolithic population, exhumed from the Middle Basin of Mureș river-„Lumea Nouă” (Romania)*, in *Romanian Journal of Legal Medicine*, XVI(4), p. 261–268.
- Taggart, Ch. (2010): *Moche Human Sacrifice: The Role of Funerary and Warrior Sacrifice in Moche Ritual Organization*, in *Totem: The University of Western Ontario Journal of Anthropology*, 18(1), p. 2-13.
- Zeeb-Lanz A., Arbogast, R. M., Haack, F., Haidle, M. N., Jeunesse, Ch., Orschiedt, J., Schimmelpfennig, D., van Willigen S. (2009): *The LBK settlement with pit enclosure at Herxheim near Landau (Palatinate). First results*, in D. Hofmann and P. Bickle (Eds.),

Creating Communities New Advances in Central European Neolithic, Oxbow Books, Oxford.
 Zimmermann, A., Hilpert, J., Wendt, K. (2009): *Estimations of Population Density for Selected Periods Between the Neolithic and AD 1800*, in *Human Biology*, 81(3), p. 357-380.
 Wahl, J., König, H. G. (1987): *Anthropologisch-traumatologische Untersuchung der menschlichen Skettreste aus dem bandkeramischen Massengrab bei Talheim, Kreis Heilbronn*. *Fundberichte aus Baden-Württemberg*, 12, p. 65-193.
 Weber, J., Wahl, J. (2006): *Neurosurgical Aspects of Trepanations from Neolithic Times*, in *International Journal of Osteoarchaeology*, 16, p. 536-545.
 White, T., Folkens, P. (2005): *The human bone manual*, Elsevier Academic Press.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Competențele profesionale și transversale, ariile de conținut și creditele alocate sunt în concordanță cu obiectivele programului de studii

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Calitatea cunoștințelor acumulate, însușirea noțiunilor specifice disciplinei, coerența logică în expunerii	Examen oral	80%
10.5 Seminar/laborator		Referat	20%
10.6 Standard minim de performanță: însușirea cunoștințelor de bază dobândite la curs; capacitatea de a opera cu noțiunile specifice disciplinei			
Demonstrarea competențelor în:			

Data completării
25.09.2016

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
27.09.2016

Semnătura directorului de departament